

Zvony nad krajinou

*Zvony sa nám rozjasali z veží,
po chalúpkach radostná zvesť beží...*

Čas vianočný prichodí a rok sa s rokom stretá. Dedinou i dolinou sa nesie hlas zvonov nielen v čase vianočnom. Znejú nám už mnohé desaťročia... Zvolávajú i oznamujú. Ak ich chceme vidieť, musíme navštíviť tri miesta. Vyšliapať niekoľko schodov stiesneným, pavučinami a prachom vyzdobeným priestorom.

Rímskokatolícky kostol sv. Martina nájdeme na okraji obce Moravské Lieskové. Vystavili ho v novorománskom slohu na mieste, kde pôvodne stál gotický kostol, vysvätili 7. júla 1912. Z pôvodného chrámu (1419) sa zachovala len časť obvodového múra veže. Práve v tomto priestore sa vo **veži, siahajúcej do výšky 36 metrov**, nachádzajú tri zvony.

Na najmenšom nájdeme text: *Sedembolestná Panna Mária dis/es* – 25 /100 640 mm 160 kg *Bratia Fischerovci Trnava 1924*. Záznam nechýba ani na druhom zvone: *Trnava Sv. Cyril a Metod ais/hes* + 45/100 834 mm 350 kg *Bratia Fischerovci Trnava 1924*. Najväčší z nich nesie nápis: *sv. Martin Toursky g* + 1 /100 990 mm 580 kg *Bratia Fischerovci Trnava 1912*.

Na **evanjelickom kostole** posvätenom v roku 1786 nám vyzvávajú tri zvony. Každý z nich má inú veľkosť i hmotnosť. Najväčší a zároveň najstarší zvon sa nachádza na **32 m vysokej veži**, ktorá bola postavená v roku 1892 za pôsobenia kňaza Jána Lacka. Do tejto veže osadili dva zvony zo starej

zvonice a zakúpili jeden nový, o čom svedčí zápis na ňom: *„K jubilejnej storočnej pamiatke XXVI článku zákona z roku 1790/14 uliat dala cirkev evanj. aug. vyzn. Moravsko – Lieskovská s fíliou Dolným Srníom vlastnými obetami počas úradovania farára ST Jána Lacko a inšpektora Jána Porubský zvon tento, ku oslave Boha trojjediného a ku svojmu úžitku lial Wilhelm Fišer v Trnave 1891.“*

Počas I. svetovej vojny zrekvirovali dva zvony a tak si cirkevníci museli zadovážiť nové. Oba posvätili 2. 11. 1924. Z pamätného nápisu na jednom z nich sa dozvieme niečo z histórie: *„Zadovážený zborom EV. A. V. Mor. Lieskovým s Dol. Sním R. 1924 za úradovania farára Mart. Rázus, inšp. Ján Samotný a Ján Blažej, uč. kant. Ondr. Mikuláš, kur. Jur. Bušo, Mart. Badáč, Ján Marták, Mart. Švehla a Štef. Čičmanský, kostol. Jur. Miko a Mart. Skúpy.“*

*Posvätený v službe Bohu
ohlasujem radosť mnohú,
zdviham zraky k nebies hrádzam
a keď umrieš, odprevádzam.
Na pamiatku bratov
zahynuvších vo svetovej vojne.“*

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie sa nachádza v časti Šance 7 km od stredu obce Moravské Lieskové.

V roku 1997 pozemok vo výmere 16 árov na stavbu kaplnky daroval cirkvi Jozef Brída. **Veža meria 13,2 m** a práve tam sa nachádza zvon o hmotnosti 115 kg, dar od Jozefa Rosinu. Nápis na ňom znie: *Sedembolestná patrónka Slovenska*

Zachráň nás

Moravské Lieskové – Šance 1997.

V interiéri kaplnky na ľavej strane sa vyníma na stĺpe menší zvon s textom: *Mor. Lieskové Šance daruje Jozef a Anna Rosinových s deťmi Jozef, Zdenko, Marcelka.*

„Zvony nám vždy chcú niečo povedať, len musíme vedieť načúvať“ Každý zvon je originálny. Vyrábajú sa v rôznych veľkostiach a ladeniach. Na každom jednom sa nachádzajú nápisy, z ktorých sa dozvedáme nielen mená výrobcov, ale aj mená farárov, richtárov, zemepánov, darcov i rôzne citáty, napríklad *„Vivos voco, mortuo plango, fulgura frango“*.

Tí skôr narodení sa vedeli orientovať podľa ich úderov. Pri úmrtí ženy sa zvoní dvakrát a muža trikrát na malý zvon, potom na všetky zvony. Následne až do pohrebu zvoní dva zvony každý deň o 9.00 a 15.00 hodine. Zvoní sa pri pohrebnom sprievode k hrobu i kratučko po uložení do hrobu. Toto zvonenie je rovnaké u oboch vierovyznaní. Na evanjelickom kostole v nedeľu zvony vyzvávajú nasledovne: o 8.00 veľký, o 9.00 stredný a o 9.30 všetky. Zvolávajú veriacich, aby prišli do chrámu sláviť služby Božie o 9.30 hodine.

Na slávenie svätej omše v nedeľu v rímskokatolíckom kostole zvony zvolávajú o 7.10 a o 8.45 hodine. Toto zvonenie sa koná 20 minút pred svätou omšou preto, aby sme ukončili svetskú prácu a pripravili sa na stretnutie s Pánom v modlitbe, spoločenstve a Eucharistii. Ďalšie časy a dôvody zvonenia sú individuálne, podľa potreby farností.

„Hlas zvona je hlasom božím“, vravievali naši starí rodičia. Preto si ich veľmi vážili.

Poniekto z nás len tak bez povšimnutia prejdeme popri kostolnej veži. Neuvedomujúc si, že tam hore, v niekoľko metrovej výške, sa nachádza zvon, ktorý už niečo pamätá, a stal sa súčasťou bežného života. Zvony sú kronikou cirkvi i obce. Patria ku kultúrnemu dedičstvu národa.

Text - foto: ZDZ

Zdroje: 1. Nové Mesto nad Váhom, vlastivná monografia mesta do roku 2009

2. Moravské Lieskové 1398 – 1998, monografia

„Vianoce nie sú o súčasnom okamihu. Vianoce sú súhrou spomienok. Pre nás takých vzácných, že na ne nikdy nechceme zabudnúť.“
Winston Churchill

A oživovať si ich rok čo rok spolu s tými, ktorých máme radi. Súhlasíte? Máte to aj vy takto? Síce si radi pochutnáte na zemiakovom šaláte s kaprom a nepohrdnete vianočnými ponukami obchodov, no najviac je pre vás práve to duchovno, ktorého sú tieto dni plné? Milí Lieskovania, ešte predtým, ako sa vrhnete do predvianočných príprav a zasadnete so svojimi blízkymi k štedrovečernému stolu, zaspomínajte si s nami na niektoré momenty tohto roka v našej obci. Prečítajte

si na nasledujúcich stránkach, čo všetko máme za sebou, čo sa podarilo, čo sme zažili. Vianočnú atmosféru budete pri listovaní pociťovať aj vďaka ilustráciám našej Blaženky Kopúňovej. Ak si budete chcieť rozšíriť obzory, prečítajte si o adventných tradíciách. Možno sa tiež nájdete aj v spomienkach našich prispievateľov na časy vianočné. Stará kronika vás preniesie do zimných prázdnin rokov dávno minulých... A čo nám priniesli uplynulé

mesiace? Stavalo sa a rekonštruovalo vo veľkom. Výsledkom sú vynovená pálenica, rekonštrukcia obecnej budovy služieb, takmer dokončené nájomné byty, či priestory zdravotného strediska, kde na vás čaká pizza a iné pochúťky. Takisto sme sa venovali aj športovým aktivitám, ktoré priniesli medailové výsledky. Vo vzpieraní i behu. Ďalej zásluhným činnostiam v podobe úpravy židovského cintorína, či zbierky na elektricky invalidný vozík. Vaše dobré srdcia a násled-

ne dobrý skutok priniesli jednému z našich občanov užitočný predvianočný darček. Vďaka vám mu už v týchto dňoch vozík skvalitňuje život. Lieskovania, ste/sme super 😊

V mene celej redakcie Moravskolieskovského hlásnika vám prajem príjemné čítanie a verím, že si na nasledujúcich stránkach nájdete niečo, čo vám spestrí toto čarovné obdobie. Majte krásne Vianoce! Mgr. Monika Kusendová

Niekoľko otázok na starostu Róberta Palka

Keďže sa nám blížila Vianoce a koniec roka je za dverami, moje nasledujúce otázky budú trochu smerovať k zamysleniu a hodnoteniu. Necháme sa unášať na vlnách príjemnej nostalgie, zaspomíname si na to pozitívne a otvoríme tiež dvere najkrajším sviatkom v roku.

1. Ak by ste mali menovať tri veci, ktoré vás tento rok najviac potešili, ktoré by to boli?

Keď rozprávame o veciach, ktoré nám majú robiť radosť, tak napriek veľmi zvláštnemu roku, bolo toho veľa. Použijem osvedčený citát, že v každom dni si treba nachádzať svoje malé šťastie. Keď som asi pred rokom spomenul a ocenil zodpovednosť našich ľudí, tak tento rok sme napriek určitému sociálnemu odstupu naďalej súdržní.

2. Čo sa tento rok v Moravskom Lieskovom podľa vás skvelo podarilo a ste na to hrdí?

Napriek novým činnostiam, ktoré toto obdobie prinieslo, napríklad prvé tri mesiace

nás zamestnávalo testovanie, tak sme sa pohli aj v rámci rozvoja. Finišujú rekonštrukcia obecnej budovy služieb (bývalého miestneho národného výboru), výstavba nájomných bytov, oprava spevnených plôch a parkovísk pri hasičskej zbrojnici, rekonštrukcia bývalej ambulancie detského lekára na reštauračné zariadenie či modernizácia pálenice.

3. Advent a Vianoce budú tento rok zrejme opäť v tieni obmedzení. Čo napriek tomu nebude chýbať v tomto období v obci?

Plánuje, alebo skôr plánovalo, ale teraz nevie nikto predpokladať, kam sa bude situácia uberať. Sme však realisti, do Vianoc zostáva veľmi málo času, aby sa obmedzenia ubrali pozitívnym smerom... Napriek tomu si nenechajme zobrať radosť a vieru, to je pravý duch Vianoc.

4. Na čo sa môžeme tešiť v Moravskom Lieskovom v novom roku? Načrtnete nám nejaké plány, ktoré

nás čakajú v prvých mesiacoch?

Dúfam, že konečne napadne sneh a budeme sa môcť tešiť z pravej zimnej atmosféry. Tiež vo viere, aby nám nový rok priniesol uvoľnenejšiu atmosféru ako ten starý. Viac o pripravovaných aktivitách sa dočítate v ďalšom čísle Hlásnika.

5. Keď sme boli deti, v škole nás učili v predvianočnom období rôzne veršičky. Pamätáte si aj vy nejakú? A čo by ste Lieskovanom popriali pod stromček a do nového roka?

Sú to všetky tie krásne vianočné melódie a koledy, ktoré sa používajú dodnes. Ich čaro spočíva v tom, že sa počúvať len v tomto období, a preto sú nám každý rok vzácné. Prajem všetkým našim spoluobčanom, pri príležitosti blížiacich sa Vianoc, to, čo je pre nás najvzácnejšie. Pevné zdravie, rovnako lásku, pokoj a aby ste si našli pod stromčekom darček, ktorý vás poteší. Do nového roku pohodu, šťastie, isker-

ku nádeje a vstup rovným krokom.

Nezabúdajte tiež, že kúzlo Vianoc je večné a najväčšími darmi sú rodina a priatelia.

Rozhovor pripravila:
Mgr. Monika Kusendová

Máme doma jedličku, na jedličke hviezdčku. Hviezdčka sa ligoce, už sú zase Vianoce.

Zelenaj sa jedlička, narovnaj sa trošička. Dám ti hviezdu na čelo, večer bude veselo.

Zima prišla vietor duje, vonku sniežik poletuje. Cez oblok sa tlačí mráz, Vianoce sú tu zas.

Z DIANIA V OBCI

Pripojenie na verejnú kanalizáciu

Máte uzatvorenú zmluvu o odvádzaní odpadových vôd?

Obec Moravské Lieskové vyzýva občanov, ktorí majú vybudovanú kanalizačnú prípojku a nemajú s obcou Moravské Lieskové uzatvorenú zmluvu o odvádzaní odpadových vôd, aby bezodkladne zmluvu o odvádzaní odpadových vôd uzatvorili.

V roku 2022 bude obec vykonávať kontroly vybudovaných kanalizačných prípojk

Občania, ktorí majú vybudovanú kanalizačnú prípojku a nemajú na obci ohlásku drobnej stavby, žiadosť o pripojenie a následne uzatvorenú zmluvu o pripojení a likvidácii odpadových vôd s vlastníkom verejnej kanalizácie (obcou), sa dopúšťajú neoprávneného vypúšťania odpadových vôd do verejnej kanalizácie. Porušenie bude sankcionované podľa zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení ne-

skorších predpisov a zákona č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Miestne časti, v ktorých nie je vybudovaná verejná kanalizácia

Priestupku sa dopustí i ten, kto nevie písomne preukázať spôsob likvidácie odpadových vôd, vyprodukovaných na svojom pozemku, ak v mieste producenta nie je vybudovaná verejná kanalizácia.

Producent odpadových vôd, ktorý nie je pripojený na verejnú kanalizáciu, musí uchovávať doklady o vývoze odpadových vôd zo žump a ich zákonnej likvidácii za obdobie posledných dvoch rokov.

Viete, čo do nej nepatrí?

Nevhadzujte do kanalizácie vlhčené utierky, obrúsky, hygienické potreby

(dámske vložky), zvyšky jedla, ovocia. Nevypúšťajte do verejnej kanalizácie iné ako odpadové vody. V čistiarni odpadových vôd dochádza k zanášanju čerpadiel a nádrží, čím dochádza k obmedzeniu funkčnosti a prevádzky čistiarnie odpadových vôd. Môžete spôsobiť haváriu biologického čistenia odpadových vôd. IM

Nová pizzeria v Moravskom Lieskovom

Výber jedla pre každého, pívko na terase, či zmrzlina?

V prvých novembrových dňoch sa v našich končinách opäť rozšírila ponuka stravovacích služieb. Prevádzkovatelia stavili na jeden z najobľúbenejších pokrmov súčasnosti. Pizzu. Výdajné okienko na vás čaká v centre obce, v areáli zdravotného strediska. Rozvoz v rámci obce, kopaníc i susedného Dolného Srnia je zdarma.

Predstavujeme novú pizzeriu v Moravskom Lieskovom

Pizzeria u Juraja má v ponuke pochúťky **bezmäsité**, ale i **s kuracím mäsom** či **klobáskové**. Nechýbajú pizze s **morskými plodmi**, ani **klasika** ako Quattro Stagioni, Hawai. Novinkami sú **kebab tanier** a spojenie dvoch obľúbených pokrmov do jedného – v **kebab pizzi**. Nájdete tu aj niečo k pivku – **pizza posúchym, štangle, pane so syrom a cesnakom**. A čo by ste povedali na **pizzu nasladko**? S jablkami, orechmi, škoricou?

Okrem toho pre vás pripravujú i pestré **denné menu**. Po večeroch pre vás

zase majú prichystané nejaké **menšie pochúťky**, ktorými sa tiež môžete nechať zlákať.

Pochutnať ste si už mohli na gulášovej polievke či domácej kapustnici s mäsom a dubákmi, černo-horskom alebo bravčovom rezni s majonézovým šalátom, kačacom stehne s červenou kapustou a domácou knedľou, tataráčku, prípadne diétnejšom Caesar šaláte. Do ponuky postupne pribudli tiež **nealko nápoje** na zahnanie smädu a v pláne je aj klasické **pívko na terase**. Cez leto by v ponuke nemali chýbať ani **dezerty** a niečo, bez čoho si toto teplé obdobie nevieme predstaviť. Háďajte :) Viac nám prezradil samotný majiteľ Juraj Hornáček v rozhovore:

Rozhovor s majiteľom Pizzerie u Juraja

Kedy prišiel nápad otvoriť si v Lieskovom pizzériu?

Sny a plány sa ťahali dlho, lebo stále bolo veľa práce po hoteloch. Hoci aj to ma bavilo, časom si každý kuchár chce otvoriť niečo vlastné. A tak sa tento rok konečne moje predsavzatie podarilo zrealizovať.

Ako vidíte prvé dni od otvorenia? Prekonali vaše očakávania?

Očakávania boli menšie. Predpokladali sme, že sa budeme rozbiehať pomalšie, postupne. Ale všetko začalo akosi zhurta a je to stále viac a viac... Zatiaľ fungujeme ako rodinný podnik, ale keďže práce je nad hlavu, chceme postupne medzi sebou prijať ďalších šikovných ľudí.

Akí sú Lieskovania ako zákazníci? Ktoré druhy jedál / píz u vás fičia najviac?

Lieskovania sú klasici. Najviac si idú na klobáse, slanine a cibuli. Čiže obľubujú masné ingrediencie.

Zatiaľ robíte len rozvoz. Počítate do budúcnosti aj so stravovaním priamo u vás? Dovoľujú to priestory?

V pláne je veľká vonkajšia terasa s posedením a čapovaným pivkom Svijany. Tešiť sa môžete na pekné priestory s bohatou ponukou jedál a nápojov.

Rôzne druhy píz, štangle i menu, nealkoholické nápoje... Čo ďalšie máte v rukáve?

Chceli by sme sa pustiť do varenia denných meníčk. (pozn. redakcie: v

Z DIANIA V OBCI

čas uzávierky už začali, konkrétne od pondelka 29. novembra). Nielen cez víkendy. Dúfame, že takto oslovíme okrem mladých i dôchodcov. Aby mali možnosť cenovo dostupných obedov priamo v Lieskovom. Ďalej s manželkou plánujeme cez leto rozšíriť ponuku aj o zmrzlinu a koláče.

Myslíme aj na ľudí preferujúcich ľahšie zdravšie jedlá. V ponuke budú tiež šaláty.

Okrem nealkoholických nápojov sa črtajú aj tie alko. Tešiť sa môžete na pivo Svijany. Keď sa COVID situácia zlepši, verím, že budeme môcť zamestnať čašníka.

Máte ešte nejaké ďalšie plány do blízkej budúcnosti?

Do budúcnosti by sme chceli priestory využívať aj na nejaké akcie. Plánujeme napríklad robiť klasickú dedinskú zabíjačku. Ešte tento rok sme chceli pripraviť malé vianočné trhy, avšak situácia to asi nedovolí...

Hľadáte prácu priamo v Lieskovom? Ste vyštudovaný kuchár? Aktívny vodič? Máte prax? Pizzeria u Juraja aktuálne hľadá niekoho na pozíciu pomocného kuchára / pizzéra a niekoho na rozvoz. Neváhajte sa ozvať. Pre viac informácií volajte na 0917 968 451.

Informácie a zdroj: Juraj Hornáček
Rozhovor pripravila:
Mgr. Monika Kusendová

Predvianočný dobrý skutok v réžii Lieskovanov

Alebo ako sa expresne rýchlo podarilo získať invalidný vozík

Môj syn Peter Ikáš má 44 rokov. V apríli 2020 dostal masívne krvácanie do mozgu. Hoci podstúpil operáciu, ktorá ho zachránila, jeho život sa zmenil k horšiemu. Zostal úplne imobilný, odkázaný na moju opateru a pomoc pri bežných úkonoch.

Ako obyvatelia Moravského Lieskového sme požiadali obec o zverejnenie našej prosby. Žiadali sme o pomoc dobrých ľudí v tomto predvianočnom čase, kedy sa vraj dejú zázraky a všetci sme si o čosi bližší. Konkrétne o **finančný príspevok na zakúpenie elektrického invalidného vozíka**.

O aký vozík išlo?

Z dôvodu avizovaného zvýšenia cien sme do konca roka chceli stihnúť kúpiť elektrický invalidný vozík eThrone 12D. Ten **vdaka premiestniteľnému ovládaciemu joysticku môže ovládať i doprovod**. Jeho cena i so základnými doplnkami a asistenčným setom je 2 700 eur. Vďaka nemu sa výrazne **zlepší kvalita synovho života**.

Ako tento vozík pomôže?

Keďže v obci máme svahovitý terén, s mechanickým vozíkom sme boli veľmi obmedzení v pohybe. Navyše, vek 72 rokov a ubúdajúce sily mi ako sprevádzajúcej osobe už spôsobovali problém vytlačiť syna na vozíku do kopca. Z toho dôvodu sme sa **na mnohé miesta vôbec nedokázali dostať** a väčšinu času tak syn trávil len na dvore, hoci by veľmi rád „išiel“ ďalej medzi ľuďmi, stretol kamarátov a známych... **Zakúpenie vozíka zlepšil aj jeho sociálny život**.

Vozík sme vďaka poľovníkom získali ešte pred Vianocami

Na výzvu v priebehu niekoľkých hodín zareagoval i **Poľovnícky a ochranný spolok Háj** pôsiaci v Moravskom Lieskovom. Ten sa na moje veľké prekvapenie rozhodol uhradiť celú sumu **2 700 eur**, potrebnú na zakúpenie tejto pomôcky. I takto by malo vyzerať naše poľovníctvo – ochota nezištné pomôcť, skutky vyjadrujúce ľudskosť a spolupatričnosť...

Vďaka tomu sa podarilo stihnúť kúpiť elektrický invalidný vozík ešte tento rok. Nám tak odpadli starosti, ako by sme to riešili neskôr a prežijeme o niečo krajšie sviatky. Bude nás pri srdci hriať pomyslenie, koľko dobrých prajných ľudí máme v našej obci.

Vďaka podpore Lieskovanov získame tiež doplnky k vozíku i rehabilitácie

Vyslovujem veľké ďakujem za ušľachtilé gesto všetkým ľuďom s dobrým srdiečkom, ktorí prispeli môjmu synovi na

kúpu elektrického invalidného vozíka. Ľuďom, ktorým nie je ľahostajný osud iných. Odmenou vám všetkým bude dobrý pocit, že ste niekomu pomohli skvalitniť život. **Vami poukázané peniaze sme použili na ďalšie doplnky potrebné k vozíku.**

Veľmi ma teší, že Lieskovania mi pri stretnutí vyjadrujú podporu a informujú sa o možnosti prispieť na Peťove **rehabilitácie vykonávané fyzioterapeutom** v domácom prostredí. Keďže výzva už bola stiahnutá, zverejňujem opäť **číslo účtu, na ktoré môžete poukázať príspevok: SK80 6500 0000 0000 1390 2118**.

Touto cestou sa chcem poďakovať za ústretovosť a ochotu obecnému úradu, keď som prišla s neobvyklou požiadavkou, v kútiku duše dúfajúc, že snád' mi pomôžu. Nesklamala som sa. Pomohli mi zoštylizovať moju prosbu a zverejnili ju. A vďaka tomu sa stal tento predvianočný zážrak...

Informácie: Alžbeta Ikášová,
Lubica Kusendová
Pripravila: Monika Kusendová

Z DIANIA V OBCI

Dobrovoľníci vyčistili priepusty na kopaniciach Chlapci, patrí vám veľké ďakujem

Touto cestou chcem poďakovať dobrovoľníkom, ktorým neprekážalo ani nevlúdne sychravé počasie a poslednú novembrovú sobotu prišli na kopanice vyčistiť tri priepusty na ceste vedúcej do osady U Sahajov. Dala ich zhotoviť ešte mama jedného z nich pred 18 rokmi v čase, keď pôsobila vo funkcii starostky obce. Túto prácu vykonali vo svojom voľnom čase bez nároku na akúkoľvek odmenu.

Prečo sme ľahostajní?

Medzi osadníkmi sa nájde len zriedka ochotný človek, ktorý sa podujme priepusty vyčistiť, aby naďalej plnili svoju úlohu – chránili cestu, ktorá je už v zlom stave.

Šoféri, ktorí jazdia touto trasou, sa vynasili a vyriešili to po svojom. Ani náhodou ich však nenapadlo chopiť sa práce a postarať sa o to, aby cesta naďalej mohla slúžiť všetkým, ktorí chodia do týchto končín. Radšej začali na autách a motorkách premávať tesne popri nej po vedľajšej lúke. Vôbec ich netrápi, že takto devastujú našu krásnu lieskovskú prírodu.

Text – foto: AP

Žiadosti na úľavu miestnych daní a poplatkov predložte do 31. januára 2022

Žiadosti podané po tomto termíne nebudú akceptované

Daňové priznanie k dani z nehnuteľností

Vlastníci nehnuteľností, ktorí v priebehu roka 2021 nadobudli (kúpili, zdedili, skolaudovali), predali alebo darovali nehnuteľnosť, zmenili druh alebo výmeru pozemku, pristavili, nadstavili, zmenili účel využitia stavby, sú **povinní podať** daňové priznanie k dani z nehnuteľností na rok 2022. Občania, ktorí spĺňajú podmienky úľavy na dani z nehnuteľností, môžu predložiť **žiadosť o úľavu na dani z nehnuteľností na rok 2022** (občania nad 70 rokov, ZTP).

Daň za psa

Majitelia psov sú povinní nahlásiť všetky zmeny vo vlastníctve (nový pes, utratenie).

Poplatok za komunálny odpad

Žiadosť o zníženie alebo odpustenie poplatku za komunálny odpad na rok 2022 treba predložiť spolu s dokladmi preukazujúcimi nárok na zníženie alebo odpustenie poplatku (napr. študenti SŠ a VŠ ubytovaní na internáte, občania s trvalým pobytom v obci Moravské Lieskové pracujúci a žijúci v zahraničí).

KNIŽNICA

Lucia Sasková: Unesená

Po tragickej smrti rodičov čaká hlavnú hrdinku život s finančnými problémami. Žije od výplaty k výplate a okrem práce nikam nechodí. Uplnou náhodou jej do života vstúpi muž, ktorý nemá núdzu o peniaze. Hlavná hrdinka sa proti svojej vôli postupne ocitá vo svete, v ktorom ide o peniaze a o život. Odrazu nič nie je, ako sa zdá, nikto nie je tým, za koho sa vydáva a ona sa musí rozhodnúť, na ktorej strane bude stáť.

Ivana Ondriová: Prázdné duše

Ked' sa maloleté sestry Anna a Lucia s otcom nastahujú do nového domu, aj napriek neprítomnosti schizofrenickej matky, ktorá ich vraj opustila, veria, že už budú šťastné. Lenže do domu prichádza aj tajomný strýko Johnny a navždy poznačuje duše dvoch malých dievčatiek. Prečo je tam a kto ich pred ním ochráni? Ak chcú sestry prežiť, musia vziať pomstu do vlastných rúk a začať žiť odznova niekde ďaleko...

Nezodpovední psíčkari Čo na to zákon?

Väčšina z nás sa snaží mať pekne upravené a čisté okolie svojho príbytku. No stáva sa, že naše úsilie o príjemné prostredie vychádza nazmar kvôli nedisciplinovaným majiteľom psov, ktorí chodia so svojimi miláčikmi na prechádzky. Páčilo by sa vám, keby ste pri návrate po náročnom dni z práce našli priamo pred svojím domom psie exkrementy? Namiesto toho, aby ste potešili oči i dušu pohľadom na rozkvitnutú záhradu, musíte pozerat' pod nohy, aby ste nestúpili do nevábnej hromádky...

Nájdu sa medzi nami nekulturní spoluobčania, ktorí počas venčenia **nechajú svojich maznáčikov vyšpiniť sa pred cudzím domom** a vôbec sa neunúvajú pozbierať, čo tam ich štvornohí chlpáči zanechali. Ved' ten suvenír vlastníka nehnuteľnosti uprace, ak mu bude prekážať.

Upozornenie

Takíto bezohľadní psíčkari nerešpektujú **Zákon č. 282/2002 Z. z.**, ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov.

§ 6 ods.1 znie: *Ak pes znečistí verejné priestranstvo výkalmi, je ten, kto psa vedie, povinný výkaly bezprostredne odstrániť.*

Podľa § 7 ods. 2 písm. f) *priestupku sa dopustí ten, kto vedie psa, ak neodstráni bezprostredne výkaly, ktorými pes znečistil verejné priestranstvo.*

Podľa § 7 ods. 3 za tento priestupok možno uložiť **pokutu do 65 eur.**

Text: obyvateľ ML

Ilustrácia: Blažena Kopúňová

JARNÁ KVAPKA KRVI

28. marca 2022

KVAPKA KRVI

8.00 – 10.00 hod.

Zasadačka OcÚ

Nahlásiť sa môžete na tel. číslo
032 285 67 15.

S otcovským srdcom

Ku Vianociam patrí postava sv. Jozefa. Hoci stojí zdanlivo v ústraní udalostí, jeho úloha a význam sú veľmi dôležité.

V závere roku sv. Jozefa, ktorý vyhlásil pápež František listom s názvom *Patris corde* (S otcovským srdcom), znovu pohliadnime na túto dejinami verifikovanú osobnosť a vzor mnohých cností.

Svätý Jozef urobil zo svojho života dobrovoľné obetovanie sa v láske vložené do služby Mesiášovi. A preto bol kresťanským ľudom vždy milovaný. V ňom Ježiš videl nežnosť Boha. Tú, ktorá nám dáva akceptovať našu slabosť, prostredníctvom ktorej sa zväčša uskutočňujú Božie plány. Boh nás totiž neodsudzuje, ale prijíma nás, objíma, podopiera nás a odpúšťa nám. Jozefovo otcovstvo sa prejavuje aj v poslušnosti Bohu: svojím „áno“ chráni Máriu a Ježiša, ktorého učí konať Božiu vôľu, keď spolupracuje na veľkom tajomstve Vykúpenia. Zároveň je Jozef otcom v prijímaní, pretože prijíma Máriu bez predchádzajúcich podmienok, čo je dôležité gesto aj dnes. V tomto svete, v ktorom psychologické, slovné a fyzické násilie na žene je

evidentné. Ale Máriin ženích je práve ten, ktorý dôveruje v Pána a prijíma v jej živote udalosti, ktorým nerozumie, s odvahou a silou, prameniacimi zo sily Ducha Svätého. Cez sv. Jozefa nám akoby Boh opakoval: „Nebojte sa!“ Pretože viera dáva význam každej udalosti, radostnej či smutnej. Prijatie uskutočňované Jozefom nás pozýva prijímať druhých bez vylučovania, takých, akí sú, so záľubou pre slabých.

V osobe sv. Jozefa vidíme kreatívnu odvalu, ktorá vie premeniť problém na príležitosť tým, že vždy dáva na prvé miesto dôveru v Božiu prozreteľnosť. Čelí konkrétnym problémom svojej rodiny, presne tak ako iné rodiny sveta, obzvlášť rodiny migrantov. Ako ochranca Ježiša a Márie, Jozef nemôže byť ochrancom Cirkvi, jej materstva a Kristovho tela: každý núdzny je tým „Dietatom“, ktoré Jozef chráni. Dá sa od neho naučiť milovať Cirkev a chudobných.

Poctivý tesár, Máriin manžel, nás učí aj tomu, akú hodnotu, dôstojnosť a radosť znamená jesť chlieb, ktorý je ovocím vlastnej práce. Práca sa stala naliehavou sociálnou otázkou aj v krajinách s určitou úrovňou blahobytu. Je

potrebné chápať zmysel práce, ktorá dáva dôstojnosť, stáva sa účasťou na samotnom diele spásy a príležitosťou na realizáciu pre seba samých a pre svoju rodinu, prvotné jadro spoločnosti.

Otcom sa človek nerodí, ale sa ním stáva, keď sa ujíma starostlivosti o dieťa a keď preberá zodpovednosť za jeho život. Žiaľ, v súčasnej spoločnosti sa často deti zdajú byť sirotami bez otcov, ktorí by boli schopní uviesť ich do životnej skúsenosti, nebrali ich upäto či vlastnícky, ale učili ich byť schopnými rozhodnutí, slobody, štartu do života.

V tomto zmysle má Jozef prívlastok „najzdržanlivejší“, čo je opakom „ovládania“: on totiž vedel milovať mimoriadne slobodným spôsobom, vedel nedávať sám seba do stredu, ale položil do stredu svojho života Ježiša a Máriu.

Jeho šťastie je v sebadarovaní. Nikdy nie znechutený a vždy dôverujúci Jozef zostáva v tichu, bez ťažkania si, ale v konkrétnych prejavoch dôvery. Jeho postava je teda výsostne príkladná vo svete, ktorý potrebuje skutočných, pravých, autentických otcov.

Eduard Lazo, katolícky farár

Z Pribyliny do Moravského Lieskového po 100 rokoch

Už rovných sto liet uplynulo odvtedy, čo ruka kronikára zaznačila radostný oznam v Cirkevných listoch o voľbe farára v Moravskom Lieskovom: „...vyvolili sme v V. ned. po Veľkej noci (1. mája) jednomyselne p. Martina Rázusa, farára z Pribyliny a známeho nášho básnika a spisovateľa.“

Toto vzácné jubileum oslovilo plným právom myseľ Rázusovho nasledovníka v kňazskom úrade ešte máji roku 2020 pri koncipovaní plánovaného 3. ročníka Pamätnice osobností pre rok 2021. Pre pamäť súčasníkov bol vytvorený medzi iným informačný leták, konané prednášky, v priestoroch miestnej základnej školy výstavy archiválií a dobovej tlače viažucej sa k osobnosti Martina Rázusa, taktiež unikátna výstava dobových pohľadníc z Podjavorinského kraja a jednotlivých miest, kde Rázus vyrastal, študoval alebo duchovensky pôsobil. Všetky pohľadnice pochádzajú zo súkromných zbierok zberateľa, kurátorskú záštitu nad výstavou prevzal organizátor, konsenior ThDr. Peter Maca.

Celoročné duchovno-kultúrne podujatie Pamätnica osobností 2021 vyvrcholilo slávnostnými službami Božími 19. septembra 2021 v nedávno generálne obnovenom chráme Božom v Morav-

skom Lieskovom. Popri domácom duchovnom poslúžila liturgiou sestra farárka Mgr. Monika Cipciarová. Po jednom storočí prijala pozvanie vzácna delegácia z Pribyliny pod vedením sestry farárky Mgr. Eriky Pospíšilovej, ktorá oslovila srdcia veriacich liturgiou i zvestou slova Božieho na základe biblického textu z Iz 38, 1–8.

Po kázni vystúpili pred chrámové zhromaždenie deti z miestnej ZUŠ s pásmom duchovných piesní. Po nich sa veriacim prihovoril herec, recitátor Doc. Mgr. art. Juraj Sarvaš. Vo svojej reči vyzdvihol potrebu si pripomínať osobnosti cirkvi i národa, lebo nám chýba pravá hrdosť - uvedomelosť a dôsledky sú viditeľné v politike, spoločnosti i cirkvi. Príhovor citlivo ovenčil veršami slovenských evanjelických bardov - P. O. Hviezdoslava, M. Rúfusa a M. Rázusa.

Následne konsenior Maca odovzdal jubilujúcemu Jurajovi Sarvašovi najvyššie cirkevno-zborové čestné ocenenie - "Cenu Jozefa Hollého". Po jej odovzdaní priblížil ThDr. Peter Maca proces kreovania tohto ocenenia. Viaže sa na osobnosť ev. farára, dramatika a rodolúba Jozefa Hollého pochádzajúceho zo Skalice na Záhorí, ktorý väčšinu svojho krátkeho ale

plodného života strávil obetavým spôsobom v Moravskom Lieskovom. Z tejto obce už nikdy neodišiel, pretože na miestnom cintoríne pod korunami košatých stromov je miesto jeho hrobového odpočinku. Tu svojím písateľským perom vytvoril takmer celý

CIRKEV

ŠKOLA

fond svojho životného diela. Čitateľskej verejnosti sú azda najznámejšie tituly Kubo či Amerikán. Samotné ocenenie prevedené v podobe umeleckého drevorezu z miestneho lipového dreva v sebe nesie mosadznú plaketu s podobizňou Jozefa Hollého. Pamätaná kronika Ceny Jozefa Hollého obsahujúca stanovy ocenenia, podobizne ocenených a ich autogramy, bola vytlačená, zošitá a opatrená umelecky stvárnenou koženou väzbou práve v Skalici, v kníhtlačiarňi a následne v kníhárskom ateliéri, ktorých korene siahajú ešte k legendárnej Škarniclovej tlačiarňi v Skalici. Štatút čestného ocenenia sa stal medziiným aj inšpirá-

ciou pre Reformačné medaily ECAV 2017. Podpis maestra Sarvaša si našiel miesto ako dvanásty v poradí ocenených.

V závere svojho príhovoru nadviazal miestny kňaz na slová o dôležitosti si pripomínať osobnosti s výzvou, aby domáci viery vybudovali konečne dôstojný pamätník osobností spätých s Moravským Lieskovým. Také mená ako M. Rázus, J. Hollý, J. Adamovič, E. Holéczyová, J. Lacko, Š. Svetský či A. Ivanová si to plným právom zaslúžia. Doposiaľ absentuje aj pamätník padlých v 1. svetovej vojne. Jeho len čiastočnou náhradou je pamätník 10-ročnice vzniku ČSR s pamätným nápisom

z pera práve Martina Rázusa, ktorý zastával taktiež funkciu predsedu obecnej kultúrnej komisie počas jeho kňazského pôsobenia v Moravskom Lieskovom. K spoločnému úsiliu vybudovať pamätník osobností pozval konsenior Maca všetkých obyvateľov obce, rodákov, sympatizantov bez rozdielu vierovyznania či svetonázoru. Taktiež poďakoval za skvelú spoluprácu vedeniu Spojenej školy v Moravskom Lieskovom a trenčianskemu VÚC za finančnú podporu podujatiu Pamätníca osobností 2021.

Text: ThDr. Peter Maca, člen Slovenského spolku spisovateľov

Foto: Bc. Viera Macová

ŠKOLA

Zo života našich najmenších

Od septembra k nám do materskej školy nastúpilo **19 nových škôlkarov**. Deti sa postupne zoznamovali s novým prostredím, kamarátmi a pani učiteľkami. Niekomu to trvalo dlhšie, niekto si zvykol už v prvých dňoch.

V materskej škole je predsa veľa kamarátov, s ktorými sa môžeme hrať a učiť sa nové vedomosti. Pani učiteľky sú veľmi trpezlivé a pripravujú nás postupne do školy.

Veď aj tento rok sa pripravuje **21 predškolákov** v povinnom predprimárnom vzdelávaní. I keď chorobnosť v tomto období je veľká, nezahálame a **vyrábame nádherné obrázky a výtvary**. Začiatkom decembra na nás čakal príchod **Mikuláša**, pre ktorého sme si pripravili **básničky aj pesničky**. A nevieme sa dočkať Vianoc, pretože budeme **ozdobovať i v materskej škole stromček a vyrábať rozličné ozdoby**. Už sa veľmi tešíme!

*Mikuláš je dedko starý,
vie on robiť veľké čary.
Vyčarí ti radosti,
plnú čížmu sladkostí.*

Mgr. Drahomíra Brumerčíková

Čo je nové v našej škole?

Od začiatku školského roka uplynulo už zopár mesiacov a život v moravskolieskovskej základnej škole sa dal opäť do starých koľají. Žiaci sa s chuťou a nadšením chopili nového učiva. Okrem tradičnej formy výučby sú hodiny obohacované o rôzne **tvorivé projekty**, prostredníctvom ktorých sa stáva i z učenia zábava. Vďaka sponzorovi, ktorého si zohnala pani vychovávateľka, mohol v ŠKD, u našich najmenších, vzniknúť aj krásny mini **oddychový kútik**. O tom, že v ŠKD deti nelenia, nie je pochyb, krásne práce prváčikov sú toho dôkazom. No a ako sa všetkým našim žiakom darilo, posúďte sami 😊.

VP

Nezabudnutí susedia aj v Moravskom Lieskovom

Spomienková tryzna za obete holokaustu konaná 9. 9. 2021 na 63 miestach naprieč celým Slovenskom, niesla výstižné pomenovanie „Nezabudnutí susedia“. V Moravskom Lieskovom podnietil občanov k účasti na tomto duchovnom podujatí konsenior ThDr. Peter Maca.

Niekdajší zarastený a v mysliach zabudnutý židovský cintorín po úvodnej propagácii podujatia skultivovalo zopár ochotných cirkevných presbyterov, nadšenci z miestneho občianskeho združenia a ďalší zánietení obyvatelia obce. K samotnej realizácii spomienkového podujatia bola, tak ako už viackrát doposiaľ aj pri iných príležitostiach oslovená miestna základná škola. Do priebehu sa aktívne zapojili samotní žiaci, čítajúci príhovory generálneho biskupa ECAV Ivana Elka a zástupcu židovskej komunity Prof. Traubnera. Pripomenuli sme si aj mená konkrétnych židovských rodín žijúcich v našej obci. Následne si všetci prítomní uctili životnú pamiatku niekdajších susedov položením kameňov a detailnejším preštudovaním mien na jednotlivých náhrobkoch.

Táto spomienková tryzna zanechala silný dojem najmä u adolescentov, ktorí možno po prvý raz spoznali jedno zo zákutí pohnutej histórie obce. Záverečný modlitebný apel na spoločné zmierenie, hľadanie rešpektu človeka voči človeku je nanajvýš potrebný aj v dnešných turbulentných spoločenských podmienkach. Túto iniciatívu, záujem zapo-

jiť sa do celoslovenskej tryzny, ako aj zhodnotenie dôstojného priebehu podujatia ocenil Ústredný zväz židovských náboženských obcí SR, SNM – MŽK – Múzeum holokaustu v Seredi a ústrední koordinátori udelením Ďakovného listu realizátorovi podujatia (viď foto).

Nikdy nezabúdajme na obete pohnutej histórie, aby sa ľudské utrpenie spôsobené nadradenosťou človeka voči človeku neopakovalo. Hľadáme v iných dobro, robme dobro, podávajme si vzájomnú ruku pomoci, lebo len súdržný národ môže prežiť a napredovať. Všetkým srdečne ďakujem za ochotu spolupracovať a zúčastniť sa vzácneho podujatia.

Text: ThDr. Peter Maca
Foto: Bc. Viera Macová

Pionierska kronika – Oddiel Sivá holubica

(pokračovanie)

Začítajme sa opäť do pionierskej kroniky a vráťme sa do čias, keď sme ani nechyrovali o nejakom dištančnom vzdelávaní, karanténe a lockdowne. Neplánované školské voľno sme mali maximálne vďaka uholným prázdninám. Na rozdiel od dnešných žiakov, ktorí nevedia, čo bude zajtra, sme pravidelne chodili do školy. Tu nás okrem tradičného vzdelávania čakali i ďalšie spoločné aktivity, pri ktorých sme sa mohli stretávať so žiakmi z iných tried bez akýchkoľvek obmedzení.

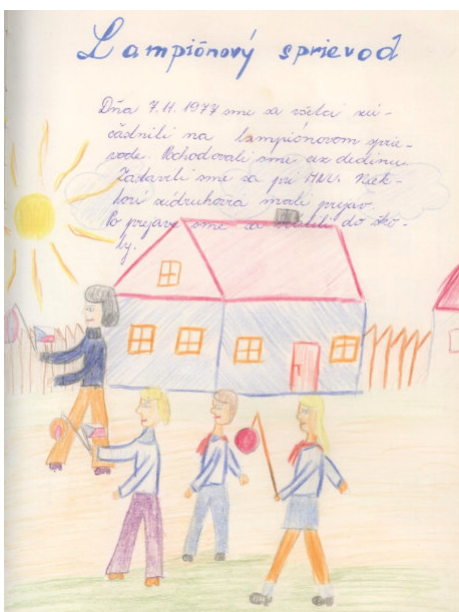
Všetko sme to považovali za samozrejmé. Nezaháľali sme dokonca ani cez zimné prázdniny, ktoré nám spestril turnaj v šachu a dáme. Netušili sme, že príde čas, keď pani Korona deti pripraví o radosť zo stretnutia na podujatiach ako lampiónový sprievod, školské súťaže, karneval ...

Najkrajšia nástenka

Pri príležitosti VOSR (Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie) si mal každý oddiel zhotoviť čo najkrajšiu nástenku. Nástenky sa mali aj hodnotiť. Po vyhodnotení sme zistili, že sme sa umiestnili na 1. mieste. Na 2. mieste sa umiestnila 5. A a na 3. mieste 6. A trieda.

Lampiónový sprievod

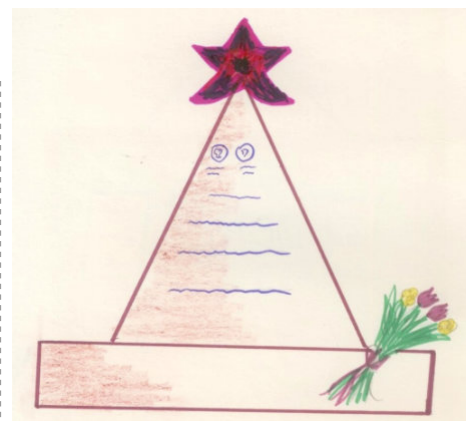
Dňa 7. novembra 1977 sme sa všetci zúčastnili lampiónového sprievodu.

Pochodovali sme cez dedinu. Zastavili sme sa pri MNV. Niektorí súdruhovia mali prejav. Po prejave sme sa vrátili do školy.

Puškinov pamätník

Dňa 7. decembra 1977 prebehlo na našej škole školské kolo súťaže „Puškinov pamätník“. Zúčastnili sa ho žiaci 6., 7., 8. a 9. ročníkov (prednes poézie a prózy v ruskom jazyku). Našu triedu reprezentovali žiačky MM, DM, a MP. Žiačka DM sa umiestnila na 2. mieste.

Divadelné predstavenie

Dňa 21. decembra 1977 prišli do našej školy žiaci zo Žeravíc. Predstavili sa nám rozprávkou „Šípková Ruženka“. Po predstavení sme žiakov zo Žeravíc pozvali na karneval. Všetkým sa rozprávka páčila.

Karneval

Dňa 21. decembra 1977 bol v škole karneval. Program bol nasledovný: vyhodnotenie oddielov, príprava masiek, vyhodnotenie masiek a pobavenie pri hudbe. Všetci sa bavili a po celý čas nám bolo veselo.

Spoločenské hry

Cez zimné prázdniny poriadala naša PO turnaj v šachu a dáme. Turnaja sa zúčastnili žiaci, ktorí vedia dobre hrať šach alebo dámu. Za našu triedu hral pionier JD, ktorý si vybojoval 2. miesto v dáme a v 3. miesto v šachu.

Ľubica Kusendová

Štefan Gašparík Lieskovský partizán popravený na trenčianskej Brezine

Svetlo sveta uzrel **17. januára 1915** v Moravskom Lieskovom, na kopanici *Starý háj*, ako druhý zo šiestich potomkov **Štefana Gašparíka** (* 14. 5. 1887, † 28. 12. 1970), syna Štefana Gašparíka a Anny, rod. Podhradskej zo *Starého hája a jeho manželky Kataríny, rod. Podhradskej*, (* 22. 10. 1889, † 5. 9. 1970), dcéry Juraja Podhradského a Anny, rod. Zolkovej z Moravského Lieskového, *časti 1. horný koniec*. Štefan vedno so starším bratom Jánom (* 10. 11. 1913, † 19. 3. 1993) a mladšími súrodencami Martinom (* 15. 8. 1919, † 21. 12. 1973), Máriou (* 11. 5. 1921, † 22. 3. 2014), Jurajom (* 2. 3. 1923, † 21. 1. 1999) a Michalom (* 27. 6. 1924, † 24. 11. 2014) musel pásť húsky i dobytok, pomáhať rodičom pri poľných prácach na okolitých lúkach a roliach. Na detské hry a šantenie tak veľa času nezostalo. Ľudovú školu vychodil na *Barinovci* na Hrubej Strane (v roku 1960 ju začlenili do obce Bzince pod Javorinou). Mešťanku v Novom Meste nad Váhom absolvoval tým spôsobom, že sa sám doma učil a skladal len skúšky na záver roka. Už od malička našiel záľubu v strojoch, nuž sa u súkromníka vyučil za kováča a zámočníka. V remesle sa stal dobrým odborníkom, pracoval u viacerých zamestnávateľov.

Škola Hrubá Strana - Barinovec; zľava v spodnom rade piaty Štefan, vedľa jeho brat Ján

Povolávací lístok

Po hlavnom odvode (9. apríla 1937) si Š. Gašparíka vojenská správa vybrala pre Peší pluk 33 "Doss' Alto" vo Falknove nad Ohří (od roku 1948 Sokolov), v ktorom od 3. októbra do 30. novembra 1937 vykonal základný výcvik. V jeho priebehu zložil 28. októbra 1937, pri príležitosti devätnásteho výročia vzniku samostatnej československej republiky, vojenskú prísahu. Od 15. decembra 1937 ho premiestnili k 1.rote, v tom čase vo Falknove sa formujúceho Hraničiarskeho práporu 5. Jeho veliteľ ho hodnotil ako **disciplinovaného, inteligentného a veselého vojaka**. Po rozpade spoločného štátu v polovici marca 1939 sa vrátil na Slovensko. Zaradili ho do Delostreleckého pluku 126 v Žiline, po jeho zrušení ho 15. mája 1939 premiestnili k 5. baté-

rii Delostreleckého pluku 52 v Ružomberku. Pri príležitosti sviatku sv. Cyrila a Metoda zložil 5. júla 1939 vládnuce režimom nariadenú slávnostnú vojenskú prísahu Slovenskému štátu. Od 21. júla do 6. augusta 1939 bol doma na poľnohospodárskej dovolenke. Prepadením beckovského Poľska nacistickým Nemeckom v piatok 1. septembra 1939 sa začala 2. svetová vojna. Ministerstvo národnej obrany Štefana, ako mnohých ďalších slovenských mužov, síce 1. októbra 1939 preložilo do zálohy, avšak zároveň ho pridržalo k mimoriadnemu cvičeniu v zbrani, pričom až do 10. novembra 1939 sa zúčastnil poľného ťaženia slovenskej armády po nemeckom boku v Poľsku. 15. decembra 1939 ho premiestnili k Delostreleckému pluku 51 (1. októbra 1940 premenovaný na Delostrelecký pluk 11) v Žiline. Z činnnej služby ho napokon prepustili 29. decembra 1939 (31. januára 1940 prevedený do I. zálohy).

Lodníkom Slovenskej Dunajplavby

Spolu so svojim lieskovským rodákom **Jurajom Adamovičom** (* 5. 11. 1916, † 1. 1. 1960) sa prihlásil k **Slovenskej Dunajplavbe**, účastinnej spoločnosti. Na šífe, tak ako sa v námorníckom žargóne hovorilo lodi, kapitánom ktorej bol práve Adamovič, pôsobil vo funkcii strojníka a plavil sa s ním po európskom veľtoku Dunaji až po jeho ústie v Čiernom mori. Na vlastné oči videl, ako Nemci v apríli 1941 dobýjali Belehrad, hlavné mesto Juhoslovenského kráľovstva, ktoré sa stalo ďalšou obeťou hitlerovskej agresie v Európe. Hrozný pohľad na množstvo mŕtvych ľudských tiel plávajúcich na hladine Dunaja sa mu vryl navždy do pamäti. Znenávidel nacistov a začal premýšľať nad odvetou za tieto zverstvá. V súvislosti s pracovným zaradením ho od 3. mája 1941 odovzdali do evidencie Doplňovacieho okresného veliteľstva v Bratislave. Prišli však aj krajšie životné momenty. Napriek zúriacemu svetovému vojnovému požiaru sa Štefan rozhodol oženiť. Jeho vyvo-

lenou sa stala životná láska Helena Anna Sedláková (* 21. 6. 1915, rodičia mlynár Gustáv Sedlák a Karolína, rodená Beňová). Všetci ju však volali Ilonka. Poznal sa s ňou od detstva, vyrastala v *Karlíkech mlyne* na Brestovom. Manželské sľuby si vymenili 10. novembra 1942. Počas plavby v roku 1944 však vážne ochorel a musel sa vrátiť domov.

Trenčianske kasárne

Štefan na *Starom háji* dlho nepobudol. Už 16. mája 1944 ho vojenské orgány prideliť k 1. náhradnejrote Pešieho pluku 2, dislokovaného v trenčianskych Štefánikovských kasárňach (oproti tamojšej železničnej stanici), kam po obdržaní povolávacieho rozkazu nastúpil do výkonu činnnej služby (k Východoslovenskej armáde, ako jeho mladší kamaráti, však nebol odoslaný). Po vyhlásení Slovenského národného povstania **sa rozhodol slovenskú brannú moc opustiť** a 1. septembra 1944 sa pobral na rodné kopanice (podľa vtedy platných zákonov a vojenských predpisov vlastne dezertoval).

Partizánsky oddiel Hurban

Svojvoľný Štefanov odchod z trenčianskych kasární vyvolaný nechutou služby v armáde nemeckého spojenca navyše umocňovala túžba po odplate za fašistické barbarstvo v juhoslovenskom Belehrade, na ktoré nedokázal zabudnúť. Nepočúvol ani brata Martina, ktorý sa len nedávno vrátil z nemecko-sovietskeho frontu a vojnové hrôzy zakúšil na vlastnej koži. Márne sa ho usiloval presvedčiť, aby radšej nič nepodnikal a nikam nechodil. On sa však jednoznačne rozhodol. **Odišiel k partizánskemu oddielu Hurban** (pomenovanom po slovenskom spisovateľovi, politikovi a evanjelickom farárovi Jozefovi Miloslavovi Hurbanovi), súčasť **2. čs. partizánskej brigády J. V. Stalina** (do povedomia vošla pod skráteným názvom 2. Stalinova brigáda). Zväzku velil pplk. Červenej armády Ilja Danilovič Dibrova (* 20. 7. 1891), po jeho zákernej (13. októbra 1944 na hre-

HISTÓRIA

beni Bielych Karpát), dodnes úplne nevyjasnenej vražde zo zálohy, prevzal velenie od 2. polovice októbra 1944 čs. podporučík Jozef Brunovský. Oddiel Hurban (veliteľ čatár v zálohe Miloš Uher), operujúci v kraji pod Veľkou Javorinou, mal svoje základne najmä na lubinských kopaniciach *U Kopcov* a *U Haruštákov*. Partizán Štefan občas potajomky navštívil rodinu.

Posledná návšteva blízkych

Po kratšom čase pôsobenia v oddiele Hurban sa Štefan rozhodol pre **prestup k partizánskému oddielu Rázus**, ktorému velil **poručík** (do hodnosti vymenovaný 1. septembra 1939) **v zálohe J. Adamovič**, Štefanov bývalý lodný kapitán šifu, na ktorom predtým pracoval. Vtedy naposledy zavítal do rodnej chalupy na *Starom háji*. Zároveň svojim najbližším oznámil, že sa rozhodol opustiť Uhrovu jednotku z dôvodu v nej existujúcich pomerov, s ktorými zjavne vnútorne nesúhlasil, čiže ako sa osobne vyjadril, že sa tam deje „veľká faloš“. K Adamovičovmu oddielu sa mal spolu s ním pridať aj brat Ján. Ten si to však napokon rozmyslel a zostal len pri pomoci partizánom ich zásobovaním (donáškou) potráviť, prípadne získaných zbraní. Brat Martin ho opäť odhovárať, aby zostal doma, no zasa neúspešne. Nuž mu riekol: „*Vezmi si aspoň tieto moje teplé spodky, dobre mi poslúžili pri bojoch v Rusku.*“ Keď ich rozložil, zbadal diery na kolene. Mama ich preto starostlivo zaštopkala, aby ho ešte v zime hriali. Aj ona ho plačúc prosila, aby nikam nechodil. Syn jej však odvetil: „*Mamenka, ja viem, že tam zahyném, no mosím.*“ Jeho odchodu nedokázali zabrániť ani lllonkine slzy plné smútku. Štefan sa rozlúčil s manželkou, rodičmi i súrodencami. Posledné objatie, posledné pohladenie, posledný bozk... Posledný raz ho videli živého...

Partizánsky oddiel Rázus

V oddiele **Rázus** (pomenovanom po slovenskom básnikovi, politikovi a evanjelickom farárovi Martinovi Rázusovi, ktorý pôsobil v rokoch 1921 – 1930 na lieskovskej fare) vedenom jeho vrstovníkom a priateľom Jurkom Adamovičom, zrejme Štefan našiel svoje miesto a uplatnenie. Predovšetkým osobný pokoj, po ktorom tak túžil v oddiele Hurban. V jednotke, ktorá začala svoju odbojovú činnosť 20. septembra 1944 na lieskovských kopaniciach *U Juricov* a *U Kuckov* (do 2. Stalinovej brigády zaradená ako jej 7. oddiel). Po boji brigády s nemeckými pohraničnými jednotkami, špeciálnymi stíhacími oddielmi a Pohotovostnými oddielmi Hlinkovej gardy 20. – 21. októbra 1944 v oblasti Bošáče a sústredení na kopa-

nici Nocnárové v Javorníkoch sa oddiel 7. novembra presunul na ľavý breh Váhu a odtiaľ cez Čičmany do Valaskej Belej, kde ho začlenili ako rotu **do Partizánskej brigády Jana Žižku** (veliteľ čs. podporučík Theodor Pola). Boj tohto partizánskeho zväzku s pomocou brigády Stalin (veliteľ Alexej Afanasjevič Martynov) na Okružlom vrchu v Strážovských vrchoch 24. novembra 1944 (dodnes sa tam nachádzajú pozostatky vojnovnej munície) s nemeckým vojskom, slovenskými gardistami a protipartizánskymi jednotkami sformovanými z miestneho obyvateľstva nemeckej národnosti, ktorý sa veliteľovi družstva 1. čaty údernej rotы Š. Gašparíkovi stal osudným, opísal J. Adamovič vo svojom denníku nasledovne: „2.00 hod. – *Do rájónu bataliona „Slavkin“ na Okružlý vrch prišla brigáda „Martinova“ v sile 250 mužov. Veliteľ tejto brigády sa rozhodol zostať v úseku Okružlý vrch a bojovať proti Nemcom. Pozdejšie sme zistili, že do útoku proti Okružľemu vrchu bola zapojená celá nemecká pešia divízia s horským delostrelectvom a zvláštne cvičené grupy v boji proti partizánom. 7.00 hod. – Nemci nastupujú proti Okružľemu vrchu v piatich hlavných smeroch. Hustá, silná hmľa. Viditeľnosť 50 metrov. Veliteľ batalionu kpt. Slavkin rozdelil úseky obrany na časti A, B, C. B-úsek: obranné postavenie na trigonometrickej výške severne a západne, úderná rota por. Adamoviča. Veliteľ údernej rotы Adamovič rozdelil obranu svojich úsekov. Vyslal 1. družstvo z 1. čaty pod velením Štefana Gašparíka ku lazom Kleinovci ako vysunutú hliadku za účelom znepokojovať postúp Nemcov po ceste a viesť ústupový boj až po našu obrannú čiaru.*

8.30 hod. – *Začína boj našich vysunutých hliadok na úpäť vysočín. Silná hmľa umožňuje našim hliadkam, že sa môžu nebadane priblížiť až do úplnej blízkosti ku nepriateľovi a schovaní za stromami vyčkávajú na výstrel. Nemci idú za sebou po chodníkoch vyšliapaných vo vysokom snehu. Keď sa Nemci priblížia k našim hliadkam, tieto vysypú na nich olovo zo svojich zbraní a prinútiť Nemcov, aby sa rozvinuli. Potom hliadka mizne za opoňou hmly a stromov. Hliadky tento ústupový boj opakujú až po dosiahnutie obrannej čiar. Ústupový boj trval jeden a pol hodiny. Z 1. družstva bol ranený veliteľ družstva Štefan Gašparík a Martinec Vladimír nezvestný. Adamovičova jednotka sa síce prebila z obklúčenia, avšak v boji zranený Štefan nedokázal pokračovať s ňou v ústupe. Spolubojovníci ho preto preobliekli do sedliackych šiat a skryli v temnom kúte vybudovaného bunkra. Tam sa však začala jeho posledná*

životná etapa. **Ťažko zraneného muža ležiaceho v horúčkach objavili nemeckí vojaci** a napriek civilnému odevu ho **odvliekli do zajatia**, podľa nich to bol partizán, čiže „bandita“ a zločinec.

Zatknutie, mučenie a smrť

Po krátkom väznení a vypočúvaní na žilinskej úradovni gestapa Štefana previezli do Trenčína, kde ho čakali kruté výsluchy a neludzské zaobchádzanie. Jeho najbližší tajne dúfali, že mu dokážu pomôcť manželkin brat Ľudevít Sedlák, ktorý bol príslušníkom Finančnej stráže. No nestalo sa tak. Na prvý deň sviatkov pokoja a lásky (Boží hod), v pondelok 25. decembra 1944, prišiel do trenčianskej väznice (pôvodná sedriálna väznica z roku 1912), k švagrovi ho však nepustili. Odpoveď znela: „*Príďte o tri dni, pustíme vás.*“ Pricestoval teda vo štvrtok, no márne. Žiaľ, už o dva dni predtým, na druhý sviatok vianočný (26. decembra) pripomínajúci pamiatku diakona a prvého kresťanského mučeníka, čiže v deň Štefanových menín, ho bosého, s ďalšími na smrť odsúdenými partizánmi a odbojármi, odviezli **na trenčiansku Brezinu**. Všetci **väzni si museli spoločne vykopať hrob**, ku ktorému ich strážcovia postavili čelom a vzápätí **strelili zo zadu do zátylku**. Okolo miesta popravy a hromadného hrobu chodili dievčence z neďalekej Kubrej do práce v Trenčíne. Tie aj na druhý deň počuli z čerstvo zahrnutej hrobovej jamy stonanie dokazujúce, že niektoré z obetí ešte stále žili (o poprave sa zachovalo niekoľko autentických výpovedí, ktoré si však protirečia, vrátane jej dátumu).

Pohreb Štefana Gašparíka

Po oslobodení **krivý bubeník Ján Miko** v našej dedine hlásil, že na Brezine budú otvorené hroby zavraždených. Počas exhumácie v máji 1945 tam chodili Štefanova matka a súrodenci päť dní hľadať jeho telo. Katarína Gašparíková syna spoznala podľa spodkov, zaštopkaných na kolene. Telesné pozostatky obetí museli z hrobov vyberať tí, čo sa bezprostredne podieľali na ich smrti, trenčianski gardisti. Jeden z dozeračích mužov dal Štefanovej matke do rúk palicu, aby ich ubila, koľko

HISTÓRIA

len vláde. Ďalší to však nedovolil. Ved' určite budú za svoje zločiny patrične potrestaní. Gašparíkovci sa nikdy nedozvedeli, či sa tak naozaj stalo.

Večný sen

Štefana Gašparíka chceli pochovať s ostatnými partizánmi z 2. Stalínovej brigády na vrchu Roh nad obcou Lubina. Rodičia s tým však nesúhlasili. Priali si, aby ich syn navždy odpočíval v lieskovskej rodnej hrude. V nedeľu

27. mája 1945 preto **jeho telesné pozostatky uložili na cintoríne v Moravskom Lieskovom**. Mama sa po tejto tragickej udalosti neskutočne trápila. Poskladala si oblečenie po nevojitíkovi pod podušku. Večer čo večer si naň líhala a myslela na neho. Márne čakala, že sa jej v spánku vyjaví, čo všetko musel pred smrťou vytrpieť, aké muky podstúpil. Nikdy sa jej nič také neprisnilo. Dnes už snívajú svoj večný sen spoločne.

OSOBNOSTI

Spomienky Viery Podhradskej, rod. Gašparíkovej (Martinovej dcéry) a Anny Pavlíkovej, rod. Gašparíkovej (Jánovej dcéry), podľa rozprávania ich babičky Kataríny Gašparíkovej, rod. Podhradskej, vrátane listinnej a fotografickej dokumentácie, spracovala a redakčne upravila Ľubica Kusendová. Autorka ďakuje za pomoc pri písaní článku Dr. Petrovi Švandovi, CSc., bývalému riaditeľovi VHA v Trnave.

Tajomstvá cintorína Komu patrí hrob so šľachtickým erbom?

V tieni mohutných starodávnych líp na cintoríne v Moravskom Lieskovom našli svoj odpočinok viaceré osobnosti našich dejín. Na čestnom mieste hneď pri vchode do rímskokatolíckeho kostola vyniká pomník v kovanej ohrade s maďarským textom, erbom a krížom na vrchole zvláštne pootočeným smerom Dolné Srnie – Moravské Lieskové.

Maďarský text označuje meno **Pál Kubicza** s rokmi jeho pôsobenia na čele trenčianskej župy a dátumami narodenia a úmrtia. Celý text v preklade vyjadruje postavenie tohto aristokrata v spoločnosti. Erb na vrchole rovnako patrí zemianskemu rodu Kubicza.

Masívny rozmach sepulkralnej architektúry nastal práve v druhej polovici 19. storočia. Bol významne poznačený romantizmom. O rozvoj sa postarali predovšetkým osvietenci, intelektuáli, učitelia. Oprášili starobylé motívy, dobové romantické postoje a námety glorifikujúce zosnulého, smrť, lásku alebo cnosti.

Samotný náhrobník je veľmi jednoduchý – prostá doska s architektonickými prvkami a segmentovým zakončením. Text na náhrobníku:

NMESKÜRTHI

KUBICZA PÁL

Ő FELSEGE VALÓSÁGÓS BELSŐ

TITKOS TANACSOSA

A MAGYAR FŐRENDIHÁZ TAGJA

A FERENCZ JÓZSEF RENT NAGYKERESZT

ES A SZT ISTVAN REND

KISKERESZTES VITEZE AT

TRENCSENYI VARMEGYE FŐISPANJA
1867-1890

SZÜLLETET

ALSÓSERNYEN 1816 OKT. 25.

MEGHALT

IVANHÁZAN 1893 MAJ 30.

V preklade:

Zo zemianskeho rodu

Kubica Pavol skutočný vnútorný tajný radca jeho veličenstva a člen maďarskej snemovne.

Držiteľ významného Kríža Františka Jozefa a rytierskeho rádu kríža sv. Štefana. Bol županom v rokoch 1867-1890. Narodený v Dolnom Srní 25. októbra 1816, zomrel 30. mája 1893 v Ivanovciach.

(text preložila Mária Sigetová)

Rodák z Dolného Srnia

Pál Kubicza (ďalej len Pavol Kubica) sa narodil **25. októbra 1816** ako **Paulus Michael Joannes** v katolíckej rodine bohatého statkára v **Dolnom Srní**. Mal dve staršie sestry – Máriu (Mária Judita Leopoldína Lucia Kubicza * 8. 12. 1814) a Kristínu (Christína Judita Anna * 10. 11. 1812). Matka Barbara Christina (* 1794, † 2. 1. 1862 v Ivanovciach, pochovaná v Melčiciach) pochádzala z rodu Sirchich. Otec Stephanus (* 25. 7. 1783 v Melčiciach, † 6. 3. 1850 v Ivanovciach, pochovaný v Melčiciach) bol potomkom rodu Kubicza. Rod prišiel na stredné Považie z Kysuckého Nového Mesta. Už začiatkom 18. storočia patrili k významným meštianskym rodom. Mikuláša Kubicu nobilitovala Mária Terézia do šľachtického stavu v roku 1741 za zásluhy v boji o Sliezsko.

Erb

Spolu s povýšením získali erb: v kartuši sa nachádza modro-strieborný štiepený štít. V pravom modrom poli na zelenej pažiti stojí na jednej nohe otočený vľavo **vták-žeriav**. V zobáku drží hada, v zdvihnutej nohe zvierajú strieborný kameň. Nad hlavou má **zlatú šestícipú hviezdu**. Vľavo v striebornom poli stojí na zelenej pažiti červený

dvojchvostý lev s vyplazeným jazykom otočený vpravo so zlatou šestícipou hviezdou nad hlavou. Prikrývadlá sú na pravej strane strieborno-modré a na ľavej strane strieborno-červené. Klenotom erbu je opäť žeriav s hadom, ale otočený vpravo.

V heraldike sa motív leva vyskytuje veľmi často v rôznych krajinách i šľachtických rodoch. Jeho symbolizuje silu, hrdinstvo, udatnosť a odvahu, tiež má pripomínať hrdinské bojové činy. Žeriav je symbolom dlhovekosti, múdrosti a bdelosti. V heraldike sa umiestňovali ako znak ostražitosti, opatrnosti. Ako tvor, ktorý chráni stádo pred nepriateľom. Žeriavy bývajú často vyobrazené s jednou nohou zdvihnutou s kameňom v pazúroch. Ak žeriav zaspi, kameň spadne a prebudi ho. Vyobrazenie hada v zobáku žeriava predstavuje prevažne negatívny aspekt. Šestícipa hviezda alebo hexagram symbolizuje spojenie človeka s Bohom v Kristovi. V tomto prípade môže ísť o znak oddanosti v kresťanské hodnoty.

Štúdium a kariéra

Pavol Kubica študoval na Piaristickom gymnázii v Nitre, Bratislave a Trenčíne. Vyštudoval právo a prax vykonával v komárňanskej župe. **V 40-tych rokoch 19. storočia sa stal podžupanom Trenčianskej župy**. Práve v tomto pohnutom období, keď sa

OSOBNOSTI

Európou valila vlna národnostných povstaní, bol v roku 1848 vyslaný ako zástupca trenčianskeho župana na Uhorský snem, aby zastupoval Trenčiansku stolicu. Uhorských snemov sa zúčastňovali vyslanci miest alebo kapitúl, nemali však hlasovacie právo. Snemovú politiku mohli ovplyvniť len vyslanci jednotlivých žúp a takto napríklad priamo ovplyvniť proces maďarizácie.

Vystúpenie na sneme

Na Uhorskom sneme **v roku 1848 vystúpil Pavol Kubica ako uhorský poslanec**. Predložil okrem iného aj petíciu za uplatnenie agendy „Spolku miernosti“ (Spolky miernosti mali za úlohu odpútať spoločnosť od alkoholizmu a podporiť nedeľné školy. Mali predovšetkým výchovno-vzdelávací charakter). Na sneme boli prijaté však veľmi vlažne, lebo ich považovali za protifeudálne a neskôr ich cisár celkom zrušil. Pavol Kubica, hoci mal slovenský pôvod, sa na sneme veľmi ostro vyjadroval za predstavu jednotného veľkého Uhorska, kde by všetky národy rozprávali jedinou rečou maďarskou a všetci by tvorili jeden veľký uhorský národ.

Pred vojenským tribunálom

Počas jeho krátkeho pôsobenia v Trenčianskej stolici sa udialo viacero konfliktov s národnostným zámerom. Úlohou podžupana bolo zachovať pokoj a potlačiť akékoľvek prúdy proti monarchii. Po prehre honvédov (honvéd bol príslušník časti uhorskej armády, ktorá sa začala tvoriť v roku 1848) proti cisárskym vojskám v bitke pri Világoši **1849 bol odvolaný zo svojej pozície podžupana a spolu s ostatnými uhorskými revolucionármi postavený pred vojenský tribunál**. Pramene ďalej uvádzajú, že túto prehru uhorských národovcov vnímal veľmi osobne. Faktom však zostáva, že sa v skutočnosti utiahol do úzadia na svoje panstvo a venoval sa ich správe.

Trenčiansky župan

Až v roku 1867 po rakúsko-uhorskom vyrovnaní sa opäť stal tentokrát už Trenčianskym županom a funkciu zastával do roku 1890. V roku 1872 bol menovaný za nadporučíka Trenčianskej župy a preukázal veľkú trpezlivosť najmä v národnostných otázkach.

Vyznamenania

Počas svojho života sa mu podarilo získať *Rad malého kríža sv. Štefana* a *Rad veľkého kríža Františka Jozefa*. Toto vyznamenanie mu prinieslo zaujímavé výhody. Každý nositeľ insígnií uhorského *Radu svätého Štefana* mohol kedykoľvek požiadať o audienciu u panovníka po ohlásení sa u hlavného komorníka.

Na strednom Považí vlastnil množstvo hektárov pôdy

V Melčiciach – orná pôda 8,05 ha, záhrady 2,3 ha, lúky 4 ha, lesy 44,3 ha, vinice 1,15 ha, celkovo dohromady 59,8 ha pôdy využívané na rôzne účely.
V Bošáci – ornica 1,15 ha, lúky 4,6 ha, pasienky 11,5 ha, lesy 83,42 ha, celkovo približne 100,67 ha pôdy.
V Dolnom Srní – orná pôda 77,67 ha, záhrady 1,15 ha, pasienky 9,8 ha, lesy 16,11 ha, vinice 0,57 ha, nevyužívaná pôda 4,6 ha, celkovo spolu približne 110 ha pôdy.

No a nakoniec v Moravskom Lieskovom:

- orná pôda – 42 ha,
- záhrady – 1,15 ha,
- lúky – 16,68 ha,
- pasienky – 89,75 ha,
- lesy – 95,51 ha,
- nevyužívaná pôda – 1,15 ha.

Celkovo spolu približne 246,23 hektárov pôdy v našej obci využívaných na rôzne účely.

Vo veku 76 rokov odišiel do večnosti

Pavol Kubica **zomrel 30. mája 1893**, podľa všetkého bez potomkov, **v Ivanovciach**. Pochoval ho vtedajší prepošť novomestskej prepozitúry Adolf Pongrácz dňa 2. júna 1893 v Moravskom Lieskovom pred kostolom. Väčšina jeho príbuzenstva je pochovaná v Ivanovciach, Adamovských Kochanovciach a Melčiciach. Kríž otočený pozdĺžne lieskovskej doliny azda vyjadruje jeho blízky vzťah k nášmu kraju. Uhorskí národovci v druhej polovici 19. storočia s obľubou stavali pamätníky svojim národným hrdinom, ktorí sa zúčastnili revolučného povstania proti cisárovi za veľké Uhorsko.

Vynára sa viacero otázok

Ovplyvnila pozitívne život v obciach Moravské Lieskové a Dolné Srnie skutočnosť, že Trenčiansky župan odtiaľto pochádzal?

Foto: rodinný archív

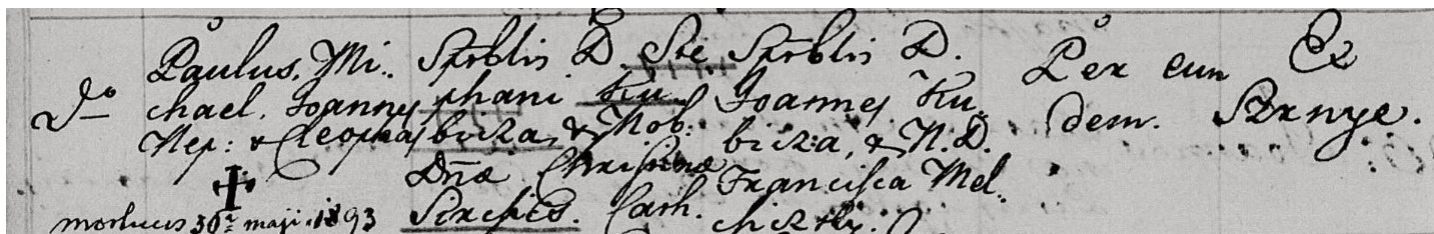
Čomu vďačíme za to, že si Pavol Kubica vybral za miesto posledného odpočinku práve Moravské Lieskové? Kto dal vybudovať pred kostolom trenčianskemu županovi majestátny náhrobník v duchu romantizmu 19. storočia?

Historický skvost nám pred očami chátra. Nezaslúžil by si, aby sa zachoval i pre ďalšie generácie?

Mgr. Júlia Mikulovská, rod. Valáková

Pramene:

Biedermann Hans – Lexikón symbolov, Praha 2008
Dangl Vojtech – Bitky a bojiská v našich dejinách 2, Liptovský Mikuláš 2007
Baross de Belkus Karl – Magyarország földbirtokosai, Budapest 1893
Herucová Marta – Sepulchrálne námety a motívy 19. storočia, SAV 2010
Démmel József – Utváranie miestnych mocenských centier a Slovensko-maďarské vzťahy 1848, (www.forum-historiae.sk)
(www.dokostola.sk)
Vasárnapi Ujság 1893/23
KOLÁČNÝ, Ivan. Řády a vyznamenání Habsburské monarchie, Praha 2006, Elka Press
Andrejič Štefan – z vojenských dejín Trenčína, 2011
<https://adt.arcanum.com>
<https://hu.wikipedia.org>
<http://www.vhu.sk>
<https://gallery.hungaricana.hu> (obrázky)
www.dokostola.sk
výpomoc s prekladmi maďarských textov: Andrea Szirtlová, Mária Sigetová

Čo nás čaká na Vianoce?

Tak po roku zas
je tu predvianočný čas.
V lete všetko išlo hladko,
trvalo to však len krátko.

Korona je stále v moci,
prebdené sú mnohé noci.
Unavení z tejto doby,
medzi ľuďmi veľa zloby.

Aké budú tieto sviatky?
Vraciame sa myslou spiťky.
Mali sme hojnosti – doba sa mení.
Bez ľútosti zdvihli nám ceny.

Nevieme, čomu máme veriť,
akým klamstvám zavše čeliť.
Obavy sú z očkovania,
poslušnosť i varovania.

Tí hore majú plné hranty,
nám povedia, že sú nové varianty.
Dvíhajú na nás varovný prst,
obmedzené sú svadby, ba i krst.

Sľubujú dôchodcom poukážky.
Starkí si vezmú paličky a cestovné tašky.
Navštívia športové podujatia,
v reštaurácii si dlhé chvíle skrátia.

Kde kúpiť darček bez internetu?
Babičky pod stromček svetie pletú.
Štedrý večer - prázdne miesta,
na cintorín mnohým povedie cesta.

Deti sa radujú, tešia, skáču,
iní v smútku doma plačú.
Vianoce – sviatky zmieru a pokoja,
nech sa vám všetky rany zahoja.

Ja vám želám, čo najviac treba,
veľa zdravia a dobrých ľudí okolo seba.

Text – ilustrácia: Blažena Kopúňová

Stridžie dni Tajomné obdobie povier

Dnes už málokto pozná toto pomenovanie a mnohí ani nevedia, čo sa pod ním skrýva.

Zvyky s nádychom tajomna sa spájajú s predvianočným časom. Začínajú na Katarínu a trvajú počas celého adventu až do Vianoc.

Dni plné mágie

V tomto čase už ľudia mali prácu na poli ukončenú. Krátili sa dni, predlžovali sa noci. **Prevahu noci nad dňom ľudia chápali ako prevahu zla nad dobrom**, preto sa chránili rôznymi rituálmi a zvykmi. Najviac sa **obávali bosoriek a strig**. Pripisovali im všetky prírodné katastrofy, choroby a iné neudhy, lebo si ich nevedeli inak vysvetliť. Pred dvere kladli cesnak, cibuľu, v chalúpkach nesmeli chýbať svätené sviečky, svätená voda. Na dvere domov a stajní kreslili posvätenou kriedou kríže a kľučky natierali cesnakom, aby zabránili týmto tajomným bytostiam vstúpiť do ich príbytkov.

Svätá Lucia – patrónka slepých a chorých

Pochádzala z bohatej rodiny, narodila sa okolo roku 286 na Sicílii. Už ako dieťa zasvätila svoj život Bohu. Z toho dôvodu odmietla pohanského ženícha a svoje veno rozdala chudobným. Ohrdnutý ženích ju udal, že je kresťanka, čo sa považovalo vtedy za trestné. Keďže sa svojej viery nechcela vzdať, tak ju odsúdili a umučili. Pretože **meno Lucia znamená svetlo, je patrónkou slepých a chorých ľudí**.

Za svätú ju uznali v 5. storočí n. l.

Od Lucie do Vianoc každá noc má svoju moc

Toto obdobie naši predkovia považovali za strigónske. Najvýraznejším a zároveň pred zavedením gregoriánskeho kalendára najkratším dňom v roku bol 13. december, sviatok Svätej Lucie. Ľudia verili, že počas najdlhšej noci mali zlé sily najväčšiu moc.

V tento deň dodržiavali prísne tradície. **Do žiadneho domu nesmela vkročiť ako prvá cudzia žena, lebo by priniesla chorobu alebo nešťastie**. Z domu sa nesmelo nič požičiavať ani priniesť nič cudzie. Nesmelo sa prať, šiť, vyšívať ani tkať plátno. Večer chodili po domoch mladé dievčatá oblečené v bielom s pomúčenou tvárou, husím krídlom **vymetali kúty izieb, aby z nich vyhnali bosorky**.

Pre mladé dievky však bol tento deň výnimočný, pretože si **veštili svojich budúcich manželov**. Spoločne varili halušky s lístkami s menami mládenčov. Čia haluška prvá vyplávala, tá sa prvá vydala.

K ďalším zvykom patrilo pálenie lístkov s mužskými menami. Na dvanásť lístkov sa napísali mená dvanástich chlapcov, zalepili sa a každý deň sa jeden spálil. Ten, ktorý na Vianoce zostal, niesol meno budúceho manžela.

Keď dievča odtrhlo na Luciu konárik z čerešne a on vo váze do Vianoc rozkvitol, svadba bola do roka istá. V niektorých krajoch Slovenska sa ešte tieto tradície dodržiavajú, ale už iba ako folklórne zvyky.

Dnes už ľudia neveria tomu, že im ubližujú nadprirodzené sily a tak tieto rituály postupne vymizli. Skôr sa treba báť zlých ľudí.

Želám krásne pohodové Vianoce.

*Na Vianoce, v roku novom,
vinšujem vám mnohokrát
teplé slnko nad domovom,
dobré skutky s dobrým slovom,
zdravia, šťastia akurát,
aby vás mal každý rád.*

Text: Božena Uhríková

Ilustrácia: Blažena Kopúňová

Kedy sa začínajú Vianoce?

Všimli ste si už, že ľudia majú zmätok v tom, kedy sa začínajú Vianoce? Deti v škole tvrdia, že rozhodne 24. decembra, lebo dostávajú darčeky. Obchodné reťazce nás reklamou presvedčajú, Vianoce začínajú nákupom práve v ich supermarkete. Gazdinky sú presvedčené, že vtedy, keď začnú piecť vianočné medovníky. Rybári tromfujú tým, keď sa začne výlov rybníkov. Upachtení spotrebiteľia oponujú, že až vtedy, keď po hodinovom čakaní v rade nakladajú obsah vozíka do auta. A skladníci v Amazone, keď si už od zdvíhania balíkov prestávajú cítiť chrbát.

Ani jedno však nie je pravda. Vianoce sa pre mňa začínajú vtedy, keď si v pošte nájdem mail, aby som pre tú či onú redakciu napísal **zamyslenie alebo homíliu s vianočnou tematikou**. Poprípade, ak si výnimočne dokážem ukradnúť trocha času na úkor spánku a začnem si chystať **kázne na vianočné sviatky**, a pritom sú ešte listy na stromoch. Ono sa povie – pošlite nám príspevok v rozsahu 900 znakov, 1 strany A4, 93 riadkov do vtedy a vtedy, ale ako sa sústrediť? Veď slnko ešte hreje a záhony sa odievajú šarlátom a bronzom. Ja osobne môžem len ďakovať súčasnej technike. Stačí počkať do večera, kým vyjde prvá hviezda na oblohu, potom si sadnúť do kresla, zapnúť notebook a pustiť cez webovú stránku na zdieľanie videí niektorý z „crackling fire sounds with blizzard sounds“. V tú ranu zaplavia izbu hrejivé zvuky praskajúceho dreva v kozube a ostrého severáka so snehovou nádielkou spoza múrov. Okamžite spoznávam, že pravá zima s Vianocami je tu a v predstihu viem, čo treba napísať a aj reálne do sviatkov urobiť. V prvom rade sa musia **napiecť vianočné sladkosti**. Ruku na srdce – boli by Vianoce bez vône škoric, klinčekov, zázvoru, badiánu? Nie. Ale aby všetky tie medovníky, zázvoníky, medvedie labky, oblátky, vanilkové rožky a vianočné štóly chutili ako od babičky, musia byť upečené z láskavého, udiemaného a „popaprčkovaneho“ cesta. Cesta, pre ktoré mama s láskou kupuje všetky potrebné špécie, s láskou vystojí radu v obchode ako za „socíku“, s láskou zamiesi a chystá všakovaké vykrajovacie formičky hviezdčiek, hříbkov, rybičiek, snehuliakov, anjelíkov. A tá mama nejde spať, hoci je veľa hodín, ale s láskou pokračuje a pečie. Neraz pri tom od únavy drieme, preto je to cesto udiemané. Neposedné deti nelenia, vyberú si svoju daň ešte oveľa skôr. Nedočkavo pobehujú sem-tam v snahe odždibnúť si kúsok z pripravovaných lahôdok.

Ich dobiedzaniu, ktoré nie je nepodobné náletom ovadov, urobí na čas prietrž klepnutie vareškou po háňkach – „po paprčkách“ alebo prinajhoršom mlaskne šťavnaté zaucho malému nezbedníkovi. Tak je to pravé vianočné cesto popaprčkované. Pečenie sladkostí je voňavou prácou, ale príprava na vianočné sviatky zahŕňa aj **nevoňavé práce**. O to sa postará mamin pohľad sibírskeho tigra a vareška v napriamenej ruke, ktorá nadelí povinnosti aj ostatným. Ísť do najbližšieho obchodu s vianočnými stromčekmi. Vystihnúť pritom ten správny čas, lebo ak si kúpite stromček príčas, môže opadať. Ak príde zaneprázdnená hlava rodiny neskoro, tak namiesto majestátnej normandskej jedličky alebo aspoň tatranského smrečka nájde už len prapodivnú opršanú tyčku pripomínajúcu drevenú anténu. Potom musí chudák nájsť v kope haraburdia v garáži alebo na povale stojan na stromček a pripraviť všetko na jeho pompézne vztýčenie v obývačke. Ďalej treba utrieť prach, povysávať, vytiahnuť sviatočný riad, prestrieť stôl, ozdobiť stromček. A samozrejme aj umyť okná, dlážky, schody. Spomínam si na útle detské roky, keď sa ešte kúrilo uhlím a zima bola zimou. U nás, aj u babky. Mama nás priviedla na návštevu, posadila v kuchyni na lavicu a začala pomáhať babke s umývaním dlážky. No nie ako dnes – s parným vysávačom a výkonom tryskového lietadla. Ručne, zohnutá nad drevenou dlážkou s ryžákom a vedrom vody, pokým sa podlaha neblýskala dočista. A čerstvo po umytí, aby sa nezaniesla od topánok s uhlím, sa zem pokryla starými novinami. To bolo zvedavých detských pohľadov – čo to píšu tam dolu? Ja som sa obmedzil na vtedajšie čierno-biele obrázky, ale starší brat sediaci pri mne alebo mama drhnúca dlážku mi referovali, že roľníci túto jeseň zásobili obchody bohatou úrodou zemiakov i cukrovej repy na výrobu sladučkého cukru múčka i cukru kryštál, že vedci zaviedli nové radiačné jednotky curie, becquerel, rontgen a rad, že v Tvrdoniciach na Břeclavsku po prvý raz išli voliť mladí občania Raděk Šenk, František Krčka a Martina Křižanová oblečení v podlužanských krojoch... Určite by sme sa dočítali ešte mnoho **noviniek z domova i zo sveta**, ak by nebola už podlaha suchá a my sme nemuseli ísť za svitu hviezd naspäť domov. Takto nejak začínajú prípravy na Vianoce rok čo rok. A kedy sa teda začínajú skutočne Vianoce? **25. decembra**, keď nám kalendár zvestuje **narodenie Pána**, Nativitas Christi či ľudovo Boží hod vianočný? Alebo vtedy, keď aj unavená mama sadne ako

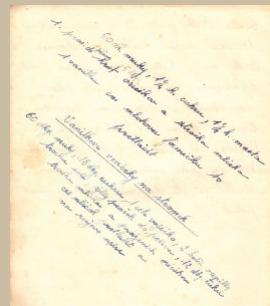
posledná k stolu a upracované ruky zloží spolu s ostatnými k modlitbe? Či keď ležíte na gauči a konečne bez zvyčajného náhlenia si prezeráte darčeky, kocháte sa pohľadom na rozradostnené deti a počujete hlas mamy, ktorá ponúka vianočné sladkosti: „...dajte si, len jedzte, je toho dost“ a vy si spomeniete na to nedávne tancovanie varešky po rukách za nedočkavé dobiedzanie? **Vianoce začínajú pokojom v srdci** napriek okolitému zhonu, radosťou z Božieho Syna napriek pochrýnlosti času, vďačnosťou za to, že aj my sme Jeho deti. Čo povie, no nie je práve toto začiatok Vianoc?

Peter Maca

Vanilkové venčeky na stromek

60 dkg. muky, 15 dkg. cukru, 1 cele vajičko, 2 balíč. vanilky, trochu soli, žltý prášok do pečiva, 12 dkg. tuku, troška mlieka a pražených orieškov, ces mlinčok pretlačiť a na ružovo upieť

60 dk. muky, ¼ k. cukru, ¼ k. masla, 1 práš. do pečiva, hrst orieškov a troška mlieka, 1 vanilku ces mlinkovu formičku to pretlačiť Z originálu Eleny Lužovej, nar. 1925

Ivan Žakovič Vianoce

Strácajúci sa hlas z ozveny ako šum krdla nad strechami.

Strácajúci sa hlas z ozveny ako nočné chvenie stromov temnej záhrady.

Strácajúci sa hlas z ozveny ako tichý žblnk prameňa spod Veľkej Javoriny.

Zanikajúci hlas z ozveny vzdialených zvonov, cinkajúcich zlatých mincí, smiechu detí, prajných vinšov v tej vianočnej tichej noci snívých nádejí.

Priateľovi Petrovi Kubicovi venuje autor.

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

ŠPORT

Spoločenská rubrika - obdobie október až november 2021

Životné jubileá –
10 - 12/2021

70 rokov
Anna Neštáková
Milan Pastorek
Jarmila Filúsová
Vlasta Mičová
Božena
Podhradská
Eva Želibabková
Viera Podhradská
Milan Černý
Viera Švikruková

Darina Malíčková

75 rokov
Mgr. Mária Juríková
Alena Janigová
Ing. Ján Pastorek
Blažena Dedíková
Alžbeta Korytárová
Štefánia Poláčková
Anna Stachová
Miroslav Dedík

Jiřina Ochodnická
Zdenka Herinková

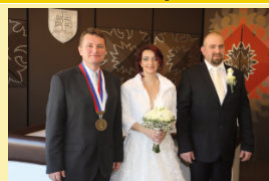
85 rokov
Anna Zámečníková

91 rokov
Pavlina Podolanová

80 rokov
Jarmila Miklánková

Spoločné „ÁNO“ si vyslovili

Stanislav Zemek –
Marianna Remiašová

Foto: Jozef Dorotčín

Noví občiankovia

Patrik Bernátek
Peter Dziňa
Aneta Mitošinková

Peter Brustík
Foto: Renáta Kulifajová

Odišli spomedzi nás

Viera Malíčková - 79
Vlasta Pastorková - 83
Anna Černá - 78
Emília Bukovčíková - 77
Emília Brímušová - 98
Zdeněk Zamiešal - 71

Mária Dedíková – 68
Ján Turan – 74
Mária Eckertová – 73
Ján Pastorek – 88
Stanislav Holán – 73
Pavol Eckert – 76

SMÚTOČNÉ POĎAKOVANIE

*Utíchlo srdce, utíchol hlas,
mala si rada život a všetkých nás.
Hoci si odišla a niet ťa medzi nami,
v našich srdciach zostaneš stále s nami.
Ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom a
známym, ktorí sa prišli dňa 13. novembra 2021
rozlúčiť s našou drahou mamou, babičkou,
prababičkou a príbuznou **Emíliou Brímušovou**.*

Ďakujeme za prejavy sústrasti a kvetinové dary, ktorými ste sa snažili zmierniť náš žiaľ.

Smútiaca rodina.

*Osud ti nedoprial s nami dlhšie byť,
no v našich srdciach budeš navždy žiť.*

Dňa 6. novembra 2021 uplynulo 10 rokov, čo nás navždy opustil manžel, otec a dedko

Miroslav Jurák.

S láskou spomína manželka a deti s rodinami.

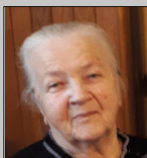

*Tak ako ti zo srdca a očí žiarila láska a добрota,
tak nám budeš chýbať do konca života.*

Dňa 18. decembra 2021 uplynú smutných 10 rokov, čo nás navždy opustila naša drahá milovaná mama a babička **Božena Fraňová**.

S láskou a úctou spomínajú dcéry Oľga, Jarka, Evka a syn Ivan s rodinami.

SPOMÍNAME

*Odišla si cestou, ktorou ide každý sám.
Len brána spomienok zostala dokorán.
Ten, kto ťa poznal, si spomenie
a ten, kto ťa mal rád, nikdy nezabudne.*

Dňa 2. januára 2022 uplynú 1 rok, čo nás navždy opustila naša drahá mama, babička a prababička **Mária Pastorková**.

S úctou a láskou spomínajú synovia s rodinami.
Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku.

*Čas plynie ako tichej rieky prúd,
kto ťa mal rád, nemôže zabudnúť.*

Dňa 10. októbra 2021 sme si pripomenuli 10. výročie, čo nás navždy opustil milovaný manžel, otec a starý otec **Vladimír Dedík**.

S láskou spomína manželka, deti a vnúčatá.

Lieskové má majstra Slovenska vo vzpieraní

V sobotu 16. októbra 2021 sa v Dolnom Kubíne konali **juniorské Majstrovstvá Slovenska vo vzpieraní**. Moravské Lieskové reprezentoval Michal Rehák. Všetko natrénované zúžitkoval v kvalitných výkonoch, ktorými nechal za sebou svojich súperov. Dohromady v **dvojboji** dosiahol súčet až **281 kilogramov**. V trhu vzoprel 128 kilogramov a v nadhode 153 kilogramov. Súťažil vo váhovej kategórii do 109 kilogramov a tento výkon mu v nej zabezpečil **1. miesto**. Stal sa tak **majstrom Slovenska**.

Bola to predposledná súťaž v tomto roku. Po nej sa 14. novembra 2021 konali ešte akademické majstrovstvá Slovenska. Na týchto akademických majstrovstvách Slovenska sa Michalovi podarilo vybojovať zlato v kategórii 96 kg+, pričom vzoprel v **trhu 125 kg a v nadhode 152 kg**. Zároveň sa stal najlepším mužom súťaže. Michalovi gratulujeme a prajeme ďalšie športové úspechy v nasledujúcej sezóne.

Štefan Marták

ŠPORT

Posledné súťažné dni Lieskovských bežcov

Alebo čo sme ešte pobehali, kým nás nezavreli

A je to tu zas. Všetko len virtual. Koniec súťažiám. Opäť opatrenia a zákazy. Nezostáva nič iné, len teda znova vbehnúť do našich dlhých výletných víkendoviek s rucksakmi plnými dobrôt. Ešte predtým sa však obzrime trochu späť v čase. Na posledné preteky, ktoré nám boli dopriate v tejto sezóne. Nebolo ich už veľa, ale stáli za to a s výsledkami sme viac než spoko. Išli sme tam dušu vypustiť a niekedy sme si mysleli, že sa ani cieľa nedožijeme, ale v cieľi sme sa vždy šťastní usmievali. O to viac, ak sa podaril vytúžený výsledok.

Medzinárodný maratón mieru v Košiciach

V druhej polovici jesene a na jej sklonku nás čakalo ešte niekoľko výziev najmä v podobe dlhých behov. V prvý októbrový víkend sa už tradične konal **jeden z najstarších maratónov v Európe – MMM v Košiciach**. Išla som tam s tým, čo som natrénovala aj za pomoci mojich lieskovských bežcov a s ich podporou. Cieľ bol zabehnúť **42,2 kilometra za 3 hodiny a 10 minút** (priemerné tempo cca 4:30 na kilometer). Šťastena mi priala. Méta bola splnená presne a ešte sa mi aj jeden nesmýšľavý sen premenil na skutočnosť. Stať na pódiu na takomto prestížnom podujatí. Jou, vyšlo to! V rámci majstrovstiev Slovenska **tretia žena** a celkovo medzi svetovými (ako sa vyjadril kamarát spolubežec, aj tými kofolovými) dvanásť. Joj, aj slzičky dojatia vybehli :)

Na bežecký skok u susedov

28. októbra mali Česi sviatok, my síce nie, ale naši lieskovskí chalani sa rozhodli si ho spraviť tiež. Taký bežecký. Ako inak. V rámci podujatia **Czech Ultra Trail Tour** sa rozhodli zabehnúť si časť **Bílé Karpaty**. Samozrejme, že si vybrali hneď tú najdlhšiu a najťažšiu možnú trať, vyše **50 kilometrov** dlhú. Mňa zlanárilí aspoň na **19 kilometrov**. A celkom som si ju užila. Výbeh z českej strany na Javorinu, popri pamätníku Dibrovu, okolo Holubyho chaty, kde lákali aj domácom a potom hore späť cez les na Vápenky. No kým som ja mala po tom za zhruba **hodinku a trištvrte** a tešila sa z **1. miesta**, Vlasto a Tibor ešte zopár hodín bojovali. No nakoniec im to vyšlo krásne – 52 kilometrov cez Javorinu i Lopeník zvládli za **5 hodín aj 37 minút** a dobehli sverne bok po boku na **6. mieste**.

Úspešný finiš Trenčianskej bežeckej ligy

No a v októbri a novembri sme ešte finišovali našu obľúbenú Trenčiansku bežeckú ligu. V rámci nej sme si ešte odbehli v **Trenčianskych Tepliciach** a **lesoparku na Brezine**. Po započítaní celkovo ôsmich pretekov sme sa v hodnote za celý rok umiestnili parádne. **Chalanom** to vyšlo kúsok za **prvou desiatkou**. A my **baby** sme sa pobili o **medailové pozície**. Soni Struhárovej by sa bola isto podarila debna, ale pracovné povinnosti v Anglicku ju

Medzinárodný maratón Mieru v Košiciach (MSR v maratóne)

odsunuli na zemiakovú pozíciu. Mne sa nakoniec ušlo striebro.

Čachtický krvák ako posledný pretek tohto roka

Úplne posledný beh sme absolvovali predposledný novembrový víkend v Čachticiach. V rámci obľúbeného **Bathory crossu** (hovoriť sa mu aj Čachtický krvák, za- interesovaní vedia, prečo...) sme si v nedeľu 21. novembra odbehli dve rôzne dlhé trate. **Soná Struhárová** si poradila s **23 kilometrami** po kopcoch s približne **900-metrovým prevýšením** za 2 hodiny aj 9 minút. Dostala sa tak medzi **prvú šesticu žien**. **Tibor Nešťák** si na tejto pestrej trati spravil svoj **osobák výkonom 2 hodiny a 2 minúty**. Celkovo mu to tak zabezpečilo 14. miesto medzi 120 bežcami v jeho kategórii. No a ja som si trúfla len na kratšiu trasu. Deň predtým som sa totiž zúčastnila majstrovstiev Slovenska v kroso, kde nás v areáli Čunova popreháňali aj po piesku. Asi som už však bola rozbehnutá, pretože **12 kilometrov s prevýšením 450 metrov** sa podarilo zdolať **za hodinku** aj pár drobných a ešte mi to **vyšlo aj na debnu** (tretie miesto). No a po tomto víkende všetko zakázali, zavreli, zrušili. Tak to bolo naše posledné súťažné vybehnutie. Užili sme si ho na maximum a teraz hor sa na predvídaný bežecký dôchodok. Alebo...?

Keďže sme už dosúťažili a sťahujeme sa späť do našich krásnych kopcov v lieskovskom či bošáckom chotári, uvítame, ak medzi seba zlanárimo niekoho ďalšieho. A bude veselšie, zdravšie, covid-necovid, lockdown-nelockdown. Beh je sloboda a pozitívna myseľ. Nech sa deje čokoľvek. Prekážky zrazu neexistujú. Objavte toto čaro spolu s nami :)

Mgr. Monika Kusendová

Bathory cross

Czech Ultra Trail Tour